

Innst. S. nr. 233

(2002-2003)

Innstilling til Stortinget fra utenrikskomiteen

St.meld. nr. 26 (2002-2003)

Innstilling fra utenrikskomiteen om samarbeidet i Atlantehavspaktorganisasjonen i 2002

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Terroråttaka mot USA i september 2001 gjorde det klart at trusselbiletet har endra seg radikalt etter den kalde krigen. I staden for ein klar og hovudsakleg militær trussel, står vi no overfor ei rekkje truslar frå internasjonal terrorisme og spreieing av masseødeleggingsvåpen. 2002 var prega av arbeidet med å tilpasse NATO til desse nye utfordringane.

Kampen mot internasjonal terrorisme har vist kor mykje eit sterkt internasjonalt samhold har å seie. Berre ved å stå saman i ein brei global koalisjon lukkast det å fjerne det brutale Talibanregimet frå makta i Afghanistan og å vidareføre kampen mot terroristorganisasjonen al-Qaida. Ei rekkje av kandidatlanda til NATO har teke aktivt del i kampen mot internasjonal terrorisme. Desse bidraga forklarar langt på veg den største utvidinga i historia til Alliansen. 2002 vart òg kjenneteikna av eit styrkt samarbeid med Russland og dei andre partnarlanda, og av eit gjennombrøt i utviklinga av ein strategisk partnerskap mellom NATO og EU.

Masseødeleggingsvåpen i hendene på terroristorganisasjonar, eller i hendene på statar som støtter slik verksemd, er den største trusselen vi står overfor i dag. Arbeidet med å hindre spreieing av masseødeleggingsvåpen er difor nært knytt til kampen mot terrorisme. Handteringa av dei nye truslane har hatt stor politisk og militær innverknad på arbeidet i NATO.

Under Alliansen sitt toppmøte i Praha hausten 2002 vart det vedteke ei tiltakspakke som inkluderer utviklinga av eit militært konsept der rolla til NATO i forsvaret mot terrorisme vert nærmare definert.

Vedtaket om utviding under NATO-toppmøtet i Praha i november innebar at Bulgaria, Estland, Latvia, Litauen, Romania, Slovakia og Slovenia gjekk inn i tiltrappingsforhandlingar om medlemskap i Alliansen. Saman med utvidinga av Den europeiske unionen er dette eit avgjerande steg i retning alleuropeisk samarbeid og stabilitet. Dei nye medlemmene skal etter planen tre inn i Alliansen innan mai 2004.

Det har vore ei langsiktig utanrikspolitisk målsetjing for Noreg at alle land skal stå fritt til å velje tryggingpolitisk ståstad. Noreg arbeidde aktivt for at utvidinga skulle verte så omfattande som mogleg. Det var særleg gledeleg at dei tre baltiske landa vart inviterte.

Opprettinga av NATO-Russland-rådet (NRC) på toppmøtet i Roma i mai 2002 trekte Russland enda nærmare det euroatlantiske samarbeidet. President Putin sitt val av samarbeid med Vesten har gjort Russland til ein konstruktiv medspelar i møtet med dei nye tryggingpolitiske utfordringane. Det rår no ein ny og konstruktiv tone i både politiske konsultasjonar og praktisk samarbeid. For første gong er det etablert eit felles tryggingpolitisk råd mellom Russland og NATO der avgjerder vert tekne ved konsensus, og der dei allierte og Russland møter på lik line.

Noreg spela òg frå første stund ei pådrivarrolle for å få NATO-Russland-rådet på plass. For Noreg er styrking av samarbeidet med Russland viktig i møtet med dei nye utfordringane, og for å byggje tillit på tvers av dei gamle skiljelinene. NRC har òg eit stort potensial når det gjeld handteringa av dei særlege utfordringane vi står overfor i våre nærområde. Noreg har difor arbeidd for at handtering av kjernefysisk materiale vert sett på dagsordenen til NRC. Vidare har trygging av sivilbefolkninga mot effektane ved bruk av masseødeleggingsvåpen vore teke opp i NRC på initiativ frå Noreg.

Toppmøtet i Praha kom med ei fråsegn som slo fast Alliansen si haldning til Irak-konflikten. Tryggingrådet sin resolusjon 1441 fekk full støtte, og Irak vart

oppfordra til umiddelbart og fullt ut å rette seg etter vedtaket. Av omsyn til Tyrkia si utsette stilling vart det i februar 2003 vedteke visse defensive tiltak og støtte til sivil beredskap. Både usemja i samband med dette spørsmålet og den vidare handsaminga av Tryggingrådet sin resolusjon 1441 har fått følgjer for samarbeidsklimaet i Alliansen.

Toppmøtet i Praha vedtok ytterlegare tilpassing og styrking av samarbeidet med dei 27 partnarlanda i Det euroatlantiske partnerskapsrådet (EAPC) og i Partnerskap for fred (FPF). Det vart mellom anna vedteke ein eigen handlingsplan om kampen mot internasjonal terrorisme. NATO-Ukraina-kommisjonen (NUC) vedtok under toppmøtet i Praha eit handlingsprogram som legg til rette for intensivert dialog og samarbeid. Den politiske dialogen med Ukraina vart diverre svekka etter at skuldingane om eksport av forsvarsmateriell til Makedonia og Irak vart kjend. Middelhavsdialogen, som omfattar NATO sitt samarbeid med Algerie, Egypt, Israel, Jordan, Marokko, Mauritania og Tunisia, vart utdjupa i året som gjekk.

Som eit viktig tiltak i møtet med dei nye utfordringane vart det under toppmøtet likeins fatta vedtak om nye og betre militære kapasitetar. Prahatilsegna om kapasitetar inneber styrking av den militære evna til forsvar mot kjemiske, biologiske, radiologiske og kjernefysiske våpen, forbetringar innan kommando, kommunikasjon, informasjon og operativt samarbeid, i tillegg til rask utplassering og effektivitet og uthald i kamp. Fleirnasjonalt samarbeid vil stå i fokus. Som eit ledd i dette arbeidet har Noreg forplikta seg til å gjere sine militære styrkar meir fleksible, flyttbare og uthaldande, samstundes som evna til å verke saman med styrkar frå andre land må verte betre.

Toppmøtet vedtok òg opprettinga av ein eigen reaksjonsstyrke, den såkalla NATO Response Force. Denne skal kunne rykkje ut på kort varsel etter vedtak i NATO sitt råd. Styrken skal vere fleksibel, uthaldande og teknologisk avansert, og skal raskt kunne setjast inn der det måtte vere påkravd. Noreg har slutta aktivt opp om denne prosessen.

På toppmøtet i Praha vart det gjort prinsipielle vedtak som vil leggje føringar for det vidare arbeidet med kommandoordningane. Siktemålet er at gjennomføringa kan starte sommaren 2003. Noreg har arbeidd aktivt for å bevare eit alliert hovudkvarter på Jättå. Røynsla hittil syner at sjansane for å oppretthalde NATO-verksemda i Stavanger ligg i å arbeide for ei eining direkte underlagt den nye funksjonelle kommandoen i USA.

Arbeidet i Alliansen med rustingskontroll og nedrusting har i 2002 vore prega av spørsmålet om utplassering av rakettforsvar. Etter bortfallet av ABM-avtalen ønskte USA å trekkje allierte og andre interesserte land meir med i prosessen gjennom konsultasjonar bilateralt og i Alliansen. Dette har vorte positivt motteke, og NATO har fatta viktige vedtak om å greie ut spørsmålet vidare. Uroa for at USA si ein-sidede oppseiing av ABM-avtalen skulle gje negative konsekvensar for arbeidet med nedrusting, har ikkje slått til.

Den tryggingpolitiske utviklinga har gjort det naudsynt å vidareutvikle forsvarssamarbeidet i NATO. Sentralt her står deltaking i fredsoperasjonar og utvida samarbeid med aktørar utanfor Alliansen. Det vil i tida framover vere viktig med god samordning mellom norske forsvarsplanar og planar hos nærstående allierte i NATO.

NATO sin innsats for fred og stabilitet på Balkan heldt fram i 2002. Ei betring i tryggingssituasjonen tillet i 2002 ein reduksjon av KFOR-styrken i Kosovo og av SFOR-styrken i Bosnia-Hercegovina. Noreg har peika på at vidare reduksjonar må finne stad i takt med ei betring av tryggleiken i området, og ikkje tvingast fram før situasjonen tilseier det. Noreg har valt å konsentrere innsatsen sin om Kosovo. Den norske kontingenten i KFOR er med eit personell på om lag 800 blant dei største sett i forhold til folketal og militære ressursar.

Dei militære operasjonane på Balkan og i Afghanistan har understreka behovet for ei betre byrdefordeling mellom USA og dei europeiske allierte. Det er i eit slikt perspektiv ein må sjå ønsket om eit europeisk trygging- og forsvarspolitisk samarbeid. Under EU-toppmøtet i København i desember 2002 tok NATO og EU eit langt steg framover i dette arbeidet. EU vil no få tilgang til NATO-ressursar ved militære EU-operasjonar.

Samarbeidet mellom NATO og EU, og mellom EU og allierte ikkje-EU-land, er med dette inne i ein ny fase. Noreg sine interesser i tilhøvet til EU blir mellom anna varetekne gjennom samarbeidet mellom NATO og EU. I tillegg opnar eigne deltakarordningar for ytterlegare kontakt og samarbeid mellom EU og dei europeiske, allierte ikkje-EU-landa. For Noreg og dei andre landa i denne kategorien blir det ei særskild utfordring å gjere innhaldet i desse ordningane meir konkret. Her må vi sjølve vere aktive overfor EU.

Som følgje av gjennombrøtet i samarbeidet mellom dei to organisasjonane, overtek EU i 2003 ansvaret for operasjonen i Makedonia frå NATO. Gjennombrøtet opnar òg for ei EU-overtaking av operasjonen i Bosnia-Hercegovina, truleg i første halvdel av 2004.

Utviklinga gjennom året har gjeve samarbeidet i NATO ny kraft. Oppfølginga av vedtaka frå Praha vil styrkje Alliansen som ein effektiv trygging- og forsvarspolitisk reiskap i møtet med dei nye utfordringane. Samstundes utgjer usemja som seinare har dukka opp i samband med Irak-spørsmålet og støtta til Tyrkia ei stor utfordring for Alliansen.

Opprettinga av NATO-Russland-rådet utgjer ein historisk sjanse til å knyte Russland, Europa og Nord-Amerika tettare saman ved forpliktande og effektivt samarbeid. Vi ser allereie at det nye samarbeidet mellom NATO og Russland verkar positivt inn på Noreg sitt eige tilhøve til naboen i aust. 2002 vart prega av ei konstruktiv og samarbeidsorientert tilnærming til bilaterale spørsmål, noko som særleg gav seg uttrykk under president Putin si vitjing i Oslo om hausten. Det er all grunn til å tru at denne utviklinga vil halde fram. Utfordringa vert å fylla NATO-Russland-rådet med innhald.

NATO si rolle som reiskap for europeisk integrasjon vert ført vidare. Forhandlingane om medlemskap for

dei sju landa som vart inviterte i Praha, går etter planen. Framgangen desse landa har vist gjennom Handlingsplanen for medlemskap, gjev òg grunn til forventingar når det gjeld utviklinga av stabilitet, demokratiske institusjonar og rettsvesen i Kroatia, Albania og Makedonia. Ei liknande positiv utvikling som følgje av samarbeidet med NATO kan òg forventast i partnerlanda.

På grunn av arbeidet med utvidinga har tilhøvet til dei andre partnerlanda komme noko i bakgrunnen etter toppmøtet i Praha. Noreg kan framleis spele ei rolle som pådrivar, særleg i høve til samarbeidet med Finland og Sverige.

Oppfølginga av vedtaka frå Praha om militær omforming av Alliansen er i full gang. Når det gjeld NATO sin reaksjonsstyrke, vil ein etter alt å dømma ha ferdig eit samla konsept for den nye styrken til forsvarsministermøtet i juni 2003. Det største uteståande spørsmålet er å få på plass i tide dei kritiske kapasitetane som styrken vil vere heilt avhengig av.

Oppfølginga av kapasitetstilsegna går framover, men framdrifta synest ikkje like stor som under toppmøtet i Praha. Press på forsvarsbudsjetta og avvegingar mellom nasjonale omsyn og omsynet til Alliansen, skaper uvisse om tempoet i oppfølginga. Dette gjeld òg innanfor dei fleirnasjonale samarbeidsløysingane, inkludert det norskleiddet arbeidet med strategisk sjøtransport.

Arbeidet med ein ny kommandostruktur, inkludert lokalisering, går etter planen. Han vil venteleg verte vedteken på forsvarsministermøtet i juni. Det vil føre til at talet på permanente hovudkvarter vert redusert.

Gjennombrøtet på EU-toppmøtet i desember førte til eit meir dynamisk og målretta samarbeid mellom NATO og EU. Ein ser no konturane av ein strategisk partnerskap som er til beste for europeisk tryggleik.

Denne utviklinga gjorde det òg mogleg å få på plass dei permanente deltakarordningane for dei allierte ikkje-EU-landa. Eit mål for Noreg er å kunne bidra til at EU byggjer opp si evne til effektiv krisehandtering. Norske styrkar er difor meldt inn til EU sitt styrkeregister. Samstundes ønskjer ein å ta aktivt del i både EU sine førebuingar og i konkrete operasjonar, og å sikre viktige norske interesser andsynes EU. Den store utfordringa for Noreg og dei andre allierte ikkje-EU-landa, vert då å sikre at ordningane for kontakt med EU sine sivile og militære strukturar vert fylte med substans. Det krev full utnytting av deltakararrangementa, og ikkje minst aktiv og synleg deltaking i EU-leiddet militære operasjonar.

Semja om EU sin bruk av NATO-ressursar legg forholda til rette for eit forpliktande tryggingpolitisk og operasjonelt samarbeid mellom NATO og EU. Ein bør likevel ikkje ta for gitt at det framtidige samarbeidet mellom dei to organisasjonane vert uproblematisk. Erfaringar sidan desember 2002 viser at det gjenstår mykje før NATO og EU har funne fram til ei effektiv og rasjonell samarbeidsform der ein kan bygge på det beste frå begge organisasjonane.

På europeisk side har ein lagt vekt på at USA må ta tilstrekkeleg omsyn til synspunkta til sine allierte. Alle allierte er klar over at USA på grunn av si overlegne

militære slagkraft vil vere den leiande makta i Alliansen. Det aukande militære gapet over Atlanterhavet underbyggjer dei militære og politiske skilnadene. USA er ikkje berre talmessig og teknologisk overlegent. Også den militære tankegangen vert påverka av dette, mellom anna med omsyn til korleis militære operasjonar skal gjennomførast. Dersom dei europeiske allierte ikkje heng med i den teknologiske utviklinga, vil det verte stadig vanskelegare å operere saman med amerikanske styrkar, sjølv med omsyn til forsvar av eige territorium.

Det er ikkje noko nytt at tilhøvet mellom USA og nokre av dei største europeiske allierte er prega av ulike syn på viktige og prinsipielle saker. For NATO er det likevel viktig at ein til slutt finn fram til felles løysingar. Dette føreset at alle medlemmer legg avgjerande vekt på det som bind landa saman, særleg verdigrunnlaget Alliansen er bygd på.

Etter kvart som EU tek over meir av ansvaret for krisehandtering og tryggleik i Europa, kan NATO verte noko mindre synleg. Oppslutninga om Alliansen vil i så fall i mindre grad kunne takast for gitt, etter som truslane mot tryggleiken vår vert mindre klåre, og må møtast lengre unna vårt eige territorium.

Kollektivt forsvar, slik det er nedfelt i artikkel 5 i Washingtontraktaten, vil framleis vere ei oppgåve for NATO. Men utviklinga i EU må følgjast nøye. Under arbeidet med EU sitt konvent har einskilde land mellom anna ytra ønske om å opprette ein europeisk trygging- og forsvarspolitisk union. Ei særskild utfordring er at Noreg sine noverande konsultasjonsordningar med unionen blir svekte når dei inviterte landa set seg på EU-sida av bordet. Desse møta vil ha enda mindre eigenverd for EU enn dei har i dag. Difor er det naudsynt å styrkje dei bilaterale konsultasjonane mellom Noreg og EU-landa.

Som ikkje-medlem av EU vil det vere avgjerande for Noreg at NATO òg i framtida er det sentrale organet for både forsvars- og tryggingpolitisk konsultasjonar mellom dei allierte. Utfordringa for Noreg vert difor å bidra til ein mest mogleg effektiv allianse, samstundes med at vi gjennom aktiv deltaking i EU sine avgjerdsstrukturar og operasjonar sikrar at våre interesser blir varetekne på ein god måte også innanfor ei EU-ramme.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Reidun Gravdahl, Martin Kolberg, Jens Stoltenberg og Gunhild Øyangen, fra Høyre, Julie Christiansen, Inge Lønning, Oddvard Nilsen og Finn Martin Vallersnes, fra Fremskrittspartiet, Morten Høglund og Christopher Stensaker, fra Kristelig Folkeparti, Sigmund Kroslid og Lars Rise, og fra Senterpartiet, Åslaug Haga, viser til at NATO-samarbeidet i 2002 har fått ny kraft, gjennom de vedtak som ble fattet på toppmøtet i Praha i november og som følge av gjennombruddet i forholdet mellom EU og NATO i desember. Samtidig mener flertallet at

uenigheten som oppsto i forbindelse med håndteringen av Irak-spørsmålet utgjør en utfordring for Alliansen.

Flertallet mener Norge må bidra aktivt til at NATO tilpasser seg et nytt og mer sammensatt sikkerhetspolitisk bilde. Dette gjelder både i forhold til NATOs rolle som redskap for europeisk integrasjon, og i forhold til den militære omformingen av alliansen.

Flertallet vil fremheve at opprettelsen av NATO-Russland-rådet gir unike muligheter for et stabilt og praktisk rettet samarbeid mellom NATO og Russland, og er positive til at Norge ønsker å være en pådriver i det nye samarbeidet. Samtidig vil flertallet understreke viktigheten av å videreutvikle NATOs samarbeid med partnerlandene, og er enig i Regjeringens prioritering av de ikke-allierte EU-landene i så måte.

Flertallet merker seg Regjeringens bekymring over det militærfaglige gapet over Atlanteren og at det kan bli vanskeligere å operere sammen med amerikanske styrker. Praha-møtets vedtak om nye og bedre militære kapasiteter, kommandostruktur og oppretting av en ny alliert reaksjonsstyrke må følges aktivt opp. Flertallet mener Norge kan være en pådriver også i dette arbeidet.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener at gjennombruddet på EU-toppmøtet i desember skaper grunnlag for en mer funksjonell arbeidsdeling mellom NATO og EU, noe som har vært en målsetting siden NATO-toppmøtet i Washington i 1999. Dette flertallet er tilfreds med at de permanente deltakerordningene for de allierte ikke-EU-landene er på plass.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, merker seg at Regjeringen ser utfordringer knyttet til å sikre at ordningene blir substansielle. Flertallet merker seg også de utfordringer Regjeringen ser i forhold til den videre utvikling i EU og behovet for å styrke de bilaterale konsultasjonene mellom Norge og EU-landene. Flertallet mener det er avgjørende for Norge som ikke-medlem av EU at NATO forblir det sentrale organet for forsvars- og sikkerhetspolitiske konsultasjoner mellom de allierte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er bekymret for en utvikling der EU ønsker å spille en stadig sterkere forsvars- og sikkerhetspolitisk rolle. Disse medlemmer mener EUs ambisjoner vil kunne svekke NATOs rolle og vil derfor be Regjeringen arbeide for at EU i minst mulig grad gis tilgang til NATOs ressurser, for å hindre en duplisering og undergraving av NATOs rolle.

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener EUs utenriks- og forsvarspolitiske ambisjoner kan svekke NATO ved at det oppstår konflikt mellom NATO-lojalitet og EU-lojalitet og at det oppstår unødvendige konflikter på tvers av Atlanteren. I en tid hvor USA i større grad enn tidligere ser ut til å være innstilt

på å gå alene i internasjonale konflikter, er det nødvendig at europeiske NATO-partnere bestreber seg på et tettest mulig samspill med USA. EUs forsvarspolitiske ambisjoner kan medvirke til det motsatte. Dette medlem konstaterer at Norge har gitt uforbeholden støtte til arbeidet med å opprette en hurtigreaksjonsstyrke i NATO. Etter dette medlems syn er det nødvendig å gjennomgå nærmere under hvilke forutsetninger og i hvilke situasjoner denne styrken skal brukes.

Komiteen viser for øvrig til Innst. S. nr. 183 (2002-2003) om samtykke til godkjenning av protokoller av 26. mars 2003 om Bulgarias, Estlands, Latvias, Litauens, Romanias, Slovakias og Slovenias tiltrødelse til Traktaten for det nordatlantiske område av 4. april 1949 (St.prp. nr. 48 (2002-2003)).

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Kristin Halvorsen og Bjørn Jacobsen, viser til at meldingen konkluderer med at "Utviklinga gjennom året har gjeve samarbeidet i NATO ny kraft". Etter disse medlemmers oppfatning er det i dag flere uklarheter omkring NATO-samarbeidet enn på lenge. Disse medlemmer mener at Norge bør innta en kritisk holdning til flere utviklings-trekk i alliansen, og mener at det er behov for en bred samfunnsdebatt i Norge om norsk alliansepolitikk, og om hvilke samarbeidsmønstre som tjener våre sikkerhetsinteresser best. Disse medlemmer viser til at diskusjonen omkring NATO-støtte til Tyrkia i forkant av Irak-krigen, klart illustrerte de dilemma Norge kan komme opp i når USA har valgt forebyggende angrep som en sentral del av sin nasjonale sikkerhetsstrategi. Tyrkias situasjon var at en måtte påberope seg artikkel 4 i Atlanterhavspakten fordi en alliert truet deres naboland med militære angrep. Denne paradoksale situasjonen burde etter disse medlemmers oppfatning danne utgangspunkt for en debatt om de konsekvenser USAs sikkerhetsstrategi kan ha for alliansen. Som et lite land er Norge tjent med et sterkt vern om folkeretten og folkerettens forbud mot maktbruk. Disse medlemmer mener at en sikkerhetsstrategi som bygger på forebyggende angrep uavhengig av FN-mandat ikke er i våre sikkerhetsinteresser, og at Norge må si klart ifra om dette i NATO-sammenheng.

NATO gjorde på toppmøtet i Praha i november 2002 flere vedtak som disse medlemmer mener Norge burde ha gått imot, i første rekke opprettelse av en hurtigreaksjonsstyrke og gjennomføringen av en NATO-studie om rakettforsvar. Disse medlemmer mener at Norge må gå imot rakettforsvarsplanene. Utbygging av rakettforsvar vil gi en svært usikker gevinst sikkerhetsmessig, samtidig som det vil bli svært kostbart og kunne medføre nye rustningsspiraler.

Disse medlemmer er ikke enig i Regjeringens påstand i meldingen om at: "Uroa for at USA si ensidige oppseiing av ABM-avtalen skulle gje negative konsekvensar for arbeidet for nedrusting, har ikkje slått til". Denne konklusjonen mener disse medlemmer det er grunn til å stille spørsmål ved, og viser til

at både Russland og Kina har uttrykt behov for opprusting av sine atomvåpenarsenal.

Disse medlemmer stiller seg kritiske til at Norge har gitt en uforbeholden støtte til planene om opprettelse av en hurtigreaksjonsstyrke i NATO. Disse medlemmer viser til at det i den foreliggende meldingen ikke er presisert at denne hurtigreaksjonsstyrken må ha en klar forankring i folkeretten, og viser til at det ikke er en selvfølge at alle allianselandene mener dette, jf. at en rekke NATO-land støttet USAs og Storbritannias krigføring i Irak. I en tid hvor folkerettens forbud mot maktbruk er under press, er det etter disse medlemmers oppfatning viktig at Norge tar til orde for at NATO ikke på noen måte skal operere i strid med folkeretten eller i folkerettslige gråsoner. Disse medlemmer understreker at NATO ikke har legitimitet som en global organisasjon, og at det er FN som må spille den ledende rollen i fredsopprettende operasjoner. Disse medlemmer viser til at respekten for FN som den overordnede globale organisasjonen også er slått fast i Atlanterhavspaktens artikkel 7.

Disse medlemmer viser til at styrket innsats mot masseødeleggelsesvåpen er en oppgave det er bred enighet om i NATO. Disse medlemmer understreker at dette også må forplikte alliansen til å ruste ned egne masseødeleggelsesvåpen, og til å gå bort fra atomvåpen i NATOs egne forsvarsstrategier. Disse medlemmer viser til NATOs strategiske konsept fra 1999, pkt. 62-64 hvor det redegjøres for den rollen atomvåpen skal spille for alliansen, og hvor det blant annet står at:

"The supreme guarantee of the security of the Allies is provided by the strategic nuclear forces of the Alliance, particularly those of the United States; the independent nuclear forces of the United Kingdom and France, which have a deterrent role of their own, contribute to the overall deterrence and security of the Allies."

Disse medlemmer mener at ikke-spredningsarbeidet og arbeidet for å avskaffe atomvåpen ikke vil lykkes om en ikke får til en svekking av den generelle politiske betydningen av atomvåpen. Disse medlemmer mener at Norge må arbeide mer konsekvent

for nedrustning og avskaffelse av masseødeleggelsesvåpen, og at vi må arbeide for dette også i NATO-sammenheng og overfor USA. Disse medlemmer viser til at USA i dag bremser flere viktige prosesser som har avskaffelse av masseødeleggelsesvåpen som siktemål, blant annet ved å unnlate å ratifisere prøvestansavtalen og si opp ABM-avtalen. Utviklingen av mindre atomvåpen og truslene fra USA om å ta i bruk atomvåpen dersom en blir angrepet med BC-våpen, øker faren for at atomvåpen faktisk kan bli brukt.

Disse medlemmer viser til at NATO står foran en betydelig utvidelse, og viser til Innst. S. nr. 183 (2002-2003) hvor disse medlemmer uttrykte et kritisk syn på utvidelsen.

Disse medlemmer understreker at utvidelsen og behovet for effektive beslutningsprosedyrer i forbindelse med opprettelsen av en hurtigreaksjonsstyrke, ikke må medføre at det enkelte medlemslands innflytelse over alliansens opptreden svekkes, eller at den parlamentariske innflytelsen i medlemslandene blir svekket i spørsmål som angår felles opptreden i NATO.

Disse medlemmer er enig med meldingen i at det er viktig å legge vekt på informasjonsarbeidet knyttet til Norges forhold til NATO, og viser til at disse medlemmer i forbindelse med Innst. S. nr. 3 (2002-2003) understreket betydningen av en likere fordeling av de midler som går til forsvarsrelaterte organisasjoner og fredsorganisasjoner, og at fredsorganisasjonene også driver viktig informasjonsarbeid om Norges rolle i NATO.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding er enstemmig.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

St.meld. nr. 26 (2002-2003) - om samarbeidet i Atlanterhavspaktorganisasjonen i 2002 - vedlegges protokollen.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 28. mai 2003

Inge Lønning
fung. leder

Julie Christiansen
ordfører

